

Kmetiski prijatelj.

Der Bauernfreund.

Izhaja v sako pervo in tretje nedeljo v mescu, in kosta s poštnino vred za celo leto 1 gid. 50 krajcarjev, za pol leta 80 krajcarjev.

Rokopisi se nazaj ne pošiljajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Za ostanila se plača za nevodno versto 8 kr.

Denar za naročilo kmetškega prijatelja prosimo pošiljati v gosposke ulice številka 4 (Herrengasse Nr. 6.)

Cesarjevo besede.

Skoraj tri leta so pretekla, kar je naš dobronitni veličanski cesar govoril: „Hočem da naj bo mir med mojimi narodi.“

Te besede nalega dobronitljivega cesarja, ki želi oserčiti svoje narode, prihitele so v palače bogatinov v kočee revežev, v farovže in v šole, in kjer živel je resničen pošten domoljub, ki čičla Avstrijo čez vse, te cesarske besede so mu šle do srca. Naš presvitli cesar odgovoril je te besede, pred poslanci vseh narodov Avstrijskih, in ni s temi besedami mislil posamesen narod.

Srečni in zadovoljni naj bodo narodi! Ali nam ne da naša dežela dovolj, da bi bili zadovoljni in srečni njeni prebivalci, da bi v miru živeli? Zares gotovo, mi Štajerci, Kranjci in Korošci prebivamo v lepih deželah, Bog obvaroval je planinske dežele obilno, in kamor pogledaš na travnike, na njive, na gojsde, na hribe in doline, povsod prijazne in obilno obdarovane kraje vidiš. Prebivalci teh dežel so delavni, ter ljubijo napredek. Ljudstvo je veselo in šaljivo rojeno, in pri tem pametno. Kjer semlja ne da dovolj kruha, pomagajo si prebivalci s obrtnjaki deli, ktera jim donajajo kruha in mesa za potrebo. Prebivalci planinskih dežel so pošteni in rodoljubni ljudje, ki so ne pečajo s politiko in drugimi takimi rečmi, ki po navadi granijo nam življenja.

Temeljiti pogoji srečno in mirno živeti posebno kmetškemu stazu dani nam so obilno, in kdor narod ljubi resnično, ne bo kalil lepoga miru. Naj bo Slovencem ali Nemcem, konservativen, ali napre-

Ein Kaiserwort.

Drei Jahre sind es ungefähr, daß unser gütige Kaiser den erhabenen Ausspruch gethan hat:

Ich will Frieden haben unter meinen Völkern!
Dieser Ausspruch unseres kaiserlichen Herrn, der seine Völker gerne glücklich und zufriednen haben möchte, ist in den Palaß des Reichens, in die Hütte des Armen in den Pfarrhof und in's Schulhaus gedrungen, und wo immer sich in Oesterreich ein treuer aufrichtiger Patriot fand, dem Oesterreich über Alles geht, da ist das Kaiserwort vom Frieden auch beherzigt worden. — Unser Kaiser hat das Wort vor den Vertretern aller Völker die in Oesterreich wohnen, ausgesprochen, er hat dabei nicht nur dem Einen oder dem Anderen seinen kaiserlichen Willen kundgethan.

Glücklich und zufriednen — bietet unser Land nicht die Bedingungen eines glücklichen und zufriednen Zusammenlebens seiner Bewohner? Ja, und gewiß im reichem Maße! Wir Steirer, Krainer, Krainer bewohnen schöne Länder; Gott hat ja seine Gnade über die Alpenländer ausgeschüttet, wohin der Süd über Wiesen und Aecker, Wälder und Fluren, Thäler und Berge schweift, — überall lacht ihm eine freundliche, und meist auch geeignete Landschaft entgegen. Das Volk, welches da wohnt, ist arbeitsam und für den Fortschritt eingenommen. Das Volk hat Mutterwitz und Verstand. Wo dem Landbewohner die Mutter Erde nicht in genügender Weise das Brod wachsen läßt, da hilft er sich mit der Erzeugung von Handelsartikeln, die ihm Brod und Fleisch ins Haus bringen. Die Bewohner der Alpenländer sind meist biedere, ordentliche Leute, die sich aus der Politik und ähnlichen Dingen, die zumzeiten ganz überflüssig das Leben verbittern, gar nichts machen. Die Grundbedingungen zum glücklichen und friedlichen Zusammenleben sind in unseren Ländern, besonders was den Bauernstand anbelangt, da. Der aufrichtige Volksfreund wird diesen Frieden auch nicht stören wollen. Ob Deutscher oder Slovenc, ob „conservativ“ oder „fortschrittlich“, ob „clerikal“ oder „national“ wer immer es mit dem Frieden im Lande ehrlich meint, wer keinen schlechten Hintergedanken bei dem hat, was er vor den Augen

doljubljen, klerikalni ali naroden, kdor želi mir v deželi, kdor nima slabih sobičnih misli pri tem, kar očitno dela, kdor dobro dela za svoje sorodnjake in za blagor dežele, ter teh dobrih del ne kokotá sobično po svetu kakor puta jajce, ta je cesarjev mož, pa tudi naš, temu niso očitane cesarske besede: „Hočem da je mir med mojimi narodi.“ Pa nesebičnega delovanja dobi se dandanes prav malo, in vsak drugi ima sobični vzrok, če stori kaj za občinski blagor. Človek je vsak iz med nas, Slovaške napake ima vsak, in kdor pri takem delovanju nič slaboga zaverljivo ne misli, sodili ga ne bomo oistro. Ker se pa besede klerikalni, konservativni, liberalni i. t. d. samo zato rabijo, da se seje sovraštvo in prepričanje med katoličanje, med Avstrijane, kateri po na ključbi ne govoro istega jezika, pri takih pa je umiljenja konec, proti takim kalilcem miru in sprave moramo delati in soditi oistro in pogumno. Kmetje v planinskih deželah, naj govorijo nemško ali slovensko, v čast si štejejo biti Stajero Korošec ali Kranjo, vsi pa so zvesti cesarju in Avstriji. Vsakemu, kteri bi mu rad vzel ljubezen do domovine, odgovorili bi sicer po kmetako pa prav jasno in razumljivo: Poberite se ki me hočete spreobniti, moje misli spremeniti, da bi se mastili vi in vaši družbeniki. Pa prav za prav po lesičje zvito nekteri delavajo. Sovražniki reda in sprave in miru, kterega želi naš ocar, skrivajo svoja nesramna namena pod lepo unajnostjo; vedó dobro, da njihova nepoštena namena ne smejo priti na dan. Tacim ljudem je kmetaki prijatelj tern v peti, kajti dobro vedó, da so nam znana njihova namena, in da jih razodenemo mi tudi kmetom. Sovrašтво in nemir pridgati proti narodu, iz kterega je naš ocar, to morejo le hudobni ljudje, ki vam hudo želijo. Slabo vest pa kaže, da se bojiijo pervaki in njihovi pomagaliči kmetokoga časnika, ter si napanjajo vse žile, da bi ga do kmetov ne dopustili. Kmetje, vi smete brati samo prvaške časnike in si tam poduka iskati. Kaj ti hočejo, vam je že tako znano. Mnoga pisma od kmetakih Štajerocev Kranjocev in Korošcevc nam poročajo, da imajo kmetje radi „Kmetakega prijatelja,“ ker studi so že kmetom vedno zabavljanje, psovanje in šuntanje prvaških časnikov. V lepih deželah živimo, bili bi lahko zadovoljni in v miru. Zakaj pa ni tako?

Miraljubni nemci in slovinci, vam je namenjen naš časnik, skup deržite, mirno živite med

des Volkes thut, mer die Opfer, die er seinen Landesleuten und dem Volkswohle bringt, nicht gleich in selbstschätiger Weise so in die Welt hinausgaderet, wie die Senne ihr Ei. — Der ist auch Mann des Kaisers, der ist unser Mann, und ihm klingen die Worte unseres vielgeliebten Landesvaters „Ich will Frieden haben unter meinen Völkern!“ keineswegs wie ein Borwurf in den Ohren. Doch, selbstloses Wirken kommt heut' zu Tage selten vor, und jeder Zweite hat einen eigennütigen Grund, warum er „fürs Allgemeine“ dieses oder jenes thut. Nun, wir sind alle nur Menschen, haben alle Fehler, und wenn bei solchem Handeln nichts Bewerfliches und Schlechtes im Schilde geführt wird, — urtheilt man als Mensch mit Rücksicht. Wo aber die Parteibezeichnungen „clerikal“, „conservativ“, „liberal“ u. s. w. dazu benützt werden, um Unfrieden zu stiften, um Haß gegen die Katholiken untereinander, und unter den Oesterreichern zu säen, — bios weil sie zufällig nicht alle dieselbe Sprache sprechen, da hört Wilde und Gemüthlichkeit auf, da hat gegen solche Aufwiegler unerbittliche Strenge zu walten. Der Bauernstand in den Alpenländern, ob er nun deutsch oder slovenisch spricht, fählt sich als Steirer, Kärntner und Krainer wohl, er ist stolz darauf, diesem oder jenem Kronlande anzugehören, und ist durch und durch kaisertrou und östereichsch. Wer ihm die Liebe zur engeren oder weiteren Heimat nehmen wollte, dem würde er eine offene klare bäuerliche Antwort geben. Der Bauer in den Alpenländern würde ungewandigt antworten: Fort mit Euch, die Ihr mich anders machen wollt, die Ihr meine Besinnungen ändern wollt, damit ihr und eure Genossen einen Gewinn dadurch bekommen!

Aber klug wie die Schlangen arbeiten gewisse Leute; der Feind der Ordnung, der Ruhe und des Friedens, welche unser Kaiser will, verbirgt seine schändlichen Absichten hinter einer schönen Außenseite; — er weiß es, daß seine unerblichen Absichten das Licht zu scheuen haben. Diesen Leuten ist der „Kmetaki prijatelj“ ein Dorn im Auge, denn sie wissen es ganz gut, daß wir ihre Absichten kennen, sie fürchten, daß diese durch uns auch den Bauern bekannt werden.

Gegen die Angehörigen einer Nation, der selbst unser Kaiser angehört, Haß und Unfrieden zu predigen, das kann nur übelwollender, schlechter Leute Sache sein. Von einem schlechten Gemissen aber zeigt es, wenn sich die Pervaken und ihre Helfer vor einer „Bauernzeitung“ fürchten, und alles Mögliche thun, um sie den Bauern nicht zukommen zu lassen. Ihr Bauern sollt nur aus den Bervallzeitungen unterrichtet werden! Nun, was diese leisten, wißt ihr schon. Viele Briefe, aus Untersteiermark, Kärnten und Krain sagen uns, daß man den „Kmetaki prijatelj“ in Bauernkreisen gerne hat, denn die Bauern eckst daß ewige Schimpfen und Fegeln in den prvaških Zeitungen lange schon an.

Wir leben in schönen Ländern und könnten so glücklich und friedlich sein; — warum ist aber nicht alles so wie es sein könnte?

sabo, kakor so živeli naši očetje, branite se z nami našega obojnega sovražnika, ki nam kali mir, da spolnemo voljo našega ljubljenelega presvitelega cesarja in gospoda, ki rekel je: Mir naj bode med mojimi narodi.

Pravična tirjatev starišev — in osoda naše mladine.

Po celem omikanem svetu omenja se mnogokrat besedica „šola,“ katero njeni prijatelji spoštujejo — in ji tudi radi privoščijo bolj stališče od prejšnje dobe; a neprijatelji njeni izgovarjajo ta pomenljiv izraz hladnokrvno in z nekako sveto jezo; kajti boj o veljavi ljudske šole se še vedno nadaljuje z krvoločno srditostjo — in črnomuhasta lica še pod lekovim germom zmirno zavidljivo preži na zaželjen plen. — Vsakemu je znano, da je človek krona vsega stvarjenja, todaj tista stvar, ki je duševno v najbližnji dotiki z božjo modrostjo, katera je prekrasno zemljo zavoljo človeka vstvarila, naj bi na nji spoznaval ljubezen, katero mili Oče vsem narodom, todaj tudi Slovincu in Nemcu jednakomerno deli. — Učenjaki so že od nekdanj trdili, da je dar jezika najdražji zaklad človečanstva — in to trdimo tudi mi, spoznavši njegovo veljavo in korist. — Jezik je tisto arodstvo, s katerim izjavljamo žalost in veselje, pritožujemo britkosti in težave sobratom; z njim pa tudi skazujemo spoštovanje sosedu in tujcu — in z njim pojemo glasno slavo tistemu, ki očetovsko skrbi z neizmernim usmiljenjem za nas in za vse stvari. — Mislimo si ljubečo mater, katerej dete v naročju spi, njeno skrbno oko pa mirno najdražji zaklad opazuje. Miali, koje blaga mamica v tej nepopisljivi sreči razodeva, so le misli o blaženi bodočnosti spijovega srčka. — V vsakem očetovim in maternim srcu shranjene so vroče želje za zadovoljno življenje svojih otrok — in v srcu naših starišev kraljuje sveto podvzetje, gojiti mladino tako, da bode, kadar odraste, samostalna, neboječa se udarcev, koje prinaša vsakdanje življenje v obilnej meri družbinam, narodom, deželam in državam. — Ravno ta nalog izvršuje domača šola; ona se trudi blag namen doseči — in prisrčno želi otroke v istem smislu telesno in duševno izuriti, katerega od nje tirja oče in mati, cesar in postava. — To jasno in neovrgljivo resnico pobijajo vsi sovražniki človeštva; to istinito podvzetej slabijo in uničujejo puhli sebicevni, boječi se razširjanja omike, svobode in prave zavesti, ki človeka uči potrpečljivo prenašati burne ure hudobnih časov. — Kakor kmetovalec brez pluga in živine orati ne more, tako ne more tudi šola napredovati, če nje vestno delo ne podpiramo. In če ima voznik konje vprežene, ki eden naprej poteguje, drugi pa nazaj odskakuje, ne pride dalje — in je zelo v nevarnosti, da se mu vsled spakljive živine ne prekucne ves

Friedensliebende Deutsche und Slovenen! welche unsere Zeitung gewidmet ist, haltet zusammen, lebt zusammen wie unsere Väter, und wechset Euch mit uns gegen unsere gemeinsamen Feinde, die Friedensstörer, auf daß wir dem Willen unseres theueren innigstgeliebten Kaisers und Herrn thun, der gesagt hat: Ich will Frieden haben unter meinen Völkern!

voz. — Taka je pri nas na doljnem Štajerju, tukaj, kjer se praskamo za naš obstanek, a ne pozabimo, da nesrečne jezikovne nedostojnosti nam sicer ne škodujejo; a vender so pogubljive za naš šolski mladež. — Na celem doljnem Štajerju ni jednega očeta, ki bi se branil, češ, njegov otrok se v šoli sosednega nemškega jezika vaditi ne sme. — Upirajo se zoper to blagosenno vpeljavo večinoma le tisti, ki ne nosijo častni naslov — „stariši.“ Učitelji poznamo mnogo neumnih in za dobro stvar gluhonemih Slovincov, a takega vender ne najdemo v nobenem kotu, ki bi lastnemu otroku opoviral osvoboditi si rabo nemškega jezika. — Bogme! — tudi ti nesmotljivo maiborsko glasilo ne najdeš iz med tvojimi vdanopobožnimi niti jedno pohlevno ovco, ki bi nasprotovala pouku v našem koristnem drugem deželnem jeziku, da si se v novejšem času mnogo s številjenjem trudil — toda pazi, da se ne zmotiš! —

Navedene resnice temeljito dokazujejo vrednost nemškega jezika v ljudskih šolah, ker še nikdar nismo slišali, da mora „fardaman“ biti tisti štajerc, ki poleg slovenskega tudi nemško zna. — Ljudska šola in hiša starišev, podajmo si prijateljsko rok, podpirajmo drug drugega in pospešujmo vsi pravičen poduk nemščine na podlagi materinskega jezika — ter ne poslušajmo razglašanih pavk od nasprotne nam stranke; vsaj vemo, da medvedov glas oblakov ne predere. Vi pa skrbni in pridni stariši, ki vam je mar za blagor vsega najdražjega zaklada — vaše mladine, vi pa tirjajte odločno, naj se v šolah pravica prizna nemščini in naj se tam spoštuje jezik našega vrliga sosedu, da se utrdi nerazrušljiva vez, ki v prijateljskem duhu poveljuje državo in premilega vladarja; mladini pa zagotavlja srečnejšo osodo in veselejšo bodočnost! —

Dvema gospodoma ni mogoče služiti.

Kmetake občine, in sicer Celjskega volilnega okraja, volile so pred nekoliko leti, kakor vam je znano zdravnika doktorja Vošnjaka v državni zbor. Do novih volitev imamo še časa dovolj, pa škodovalo ne bo, če se počam nekoliko s njim.

Poslanci, ali pa taki mošje ki bili bi radi voljeni, imajo navado, zbrati volilce, in jim razložiti svoj program, ali da vam povemo bolj po domače, navado imajo taki mošje volilcem naznaniti, kaj mislijo storiti, da bodo koristili cesarstvu, deželi in pred vsem pa, kaj mislijo, da bo treba storiti za svoje volilce. Če je taki poslanec pošten, zna-

žajen možak, ne bo obetal volilcem več, kakor mu je mogoče doseči; če pa mu ni drugega mar, ko priti v deržavni zbor, obetal bo svojim volilcem hribe zlatá in srebrá, akoravno vé, da svoje objube ne bo mogel sporniti. Gospod doktor Vošnjak dal je tiskati svoj program, in razdeliti ga med svoje volilce. Saj se ve, da je to nar boljše bilo za njega, ker vedel je, da jih bo le malo bralo njegov program, in da se sme zanašati na svojo stražo na kmetih, vedel je, da bodo obdelovali ti ljudje volilce na vsó moč, in jim ni nobeno sredstvo prealabo. Mi pa čemo vendar pregledati malo doktor Vošnjakov program, in po tem kar je delal, in kar se je zgodilo, viditi, ali je deržal svojo besedo, ali ne, in če mu je bilo sploh mogoče sporniti, kar je obetal.

Doktor Vošnjak objubil je gledati, da se davki zmanjšajo. Objubil je povikáti blagostanje ljudstva na spodnjem Stajarskem, objubil je šole zboljšati, kakor je treba za štajarske kmete; objubil je skerbeti posebno, da se trgovstvo na spodnjem Stajarskem povzdigne. Dalje obetal je, da bo skerbel, da se Slovencem na spodnjem Stajarskem pravica ne krati.

Od vsega tega obetanja spornil ni doktor Vošnjak ničesa, delal je temveč vsemu temu, kar je obetal nasproti, samo zadnjo objubo sporniti napačno je vse svoje žile. Ali pomislimo, kaj je ta zadnja objuba. Druzega nič, kakor prenapote želje nekterih zaslepenih advokatov, notarjev in duhovnov, kateri nasproti svojega duhovnega vladike, ali škofa pridgajo iz prižnice namesto Božje besede, politiko, ki jim nič mar ne gre, in sejejo sovraštvó do vsega, kar je nemško. Ni se treba čuditi, da kmetje verujejo tem besedam, ker ti možje so se učili v nemških šolah, ter izobražili in olikali se toliko, da so svojim ovčicam višja bitstva.

Doktor Vošnjak obetal je, da se zemeljski davki znižajo, v deržavnem zboru glasoval je pa zoper znižanje teh davkov; obetal je, da se bo vstavljál novim davkom, glasoval pa je za petrolejevi davek, obetal je povikáti blagostanje kmetov, glasoval je pa, da naj se poviká kavni ali kafetovi davek, obetal je zboljšati trgovstvo, v Žavcu pa je govoril proti železnici, ki ima tli iz Celja čez Zavec na spodnji Drauburg, rekel je, da bodo kmetje zgubili zaslužek, ki ga imajo zdaj s tovarstvom, premislil pa ni, da bi bila železnica po Savinski dolini velika dobrota za savinske kmete, prodavali bi velike boljše in ložje svoje pridelke. Gospod Vošnjak se je potegnil še le po tem za to železnico, ko so mu drugi dokazali, kako koristna bi bila za spodnjo štajarsko, in za njegove volilce.

Solo bi pa rad popravil v škodo svojih volilcev. Želi prikrajšati dolžnost v šolo hoditi, in nemški jezik iz šole pahnuti. Nemško znati je pa kmetu ravno tako potrebno, kakor vsakdanji kruh.

Morebiti haase to štajarski deželi, če se na Čelikem napravljajo čelike univerze, ali visoke šole, za kar je glasoval tudi doktor Vošnjak, in ni hotel

pomislati, da je treba plačati tudi slovenakemu kmetu za te šole, od katerih nima ne toliko, kakor je černega za nohti?

Dalje je doktor Vošnjak tudi dosegel, da se na Kranjskem napravljajo slovenske gimnazije, za ktere tudi štajarski kmetje mora-ó plačevati, ker to so deržavne šole. Doktor Vošnjak, kot štajarski poslanec, se je tudi trudil, da bi se na Koróškem vpeljal v ljudske šole slovenski jezik; Slovenci na Koróškem pa so se vperli temu, in so Vošnjaku očitno pokazali, naj se ne meša v njihove zadeve. Nar bolj korenjako delo, pa Vošnjaka še čaka, pripravil bi rad višjo deželno sodnjo iz Gradeca, glavnega štajarskega mesta, v Ljubljano na Kranjsko; naj serčinejša želja Vošnjakova je tudi zediniti spodnjo štajarsko s Kranjskem. Zakaj želi doktor Vošnjak deželo Kranjsko večjo napraviti? Naredil bi rad Slovensko kraljestvo s Ljubljano kot glavnim mestom. Kranjska je sicer lepa dežela, Kranjci so bili vedno ravno kakor štajerci zvesti podložni Avstrijskega cesarstva, Kranjski sinovi imajo ravno toliko poguma kot sinovi lepe zelene štajarske, pa prašajte Kranjca, če bi mu bilo všeč biti štajerc, gotovo bo vam rekel, da ne, in tudi štajerc hoče štajerc ostati. Doktor Vošnjak hoče s tem zedinjenjem Kranjski deželi koristiti, kajti, sicer rojen štajerc, vdan je s dušo in telesom Kranjski deželi, na Kranjskem volili so ga v deželni zbor, in Kranjski poslanec mora s prvaki v en rog trobiti. Tem prvakom pač ni mar, ali bi bilo zedinjenje spodnje štajarske s Kranjskim koristno štajarcem ali ne; doktor Vošnjak pa mora Kranjcem slušiti; dvema gospodarjema na enkrat služiti pa nikoli ni mogoče, in če je gospod doktor Vošnjak prevzel poslanstvo spodnje štajarske, prevzel ga je samo za to, da mu bilo bi ložje delati v korist Kranjske dežele. —

Kadar bote v drugič volili, volite moža iz med vas, volite kmeta, od kterega vam je znano, da ljubi svojo domačo deželo štajarsko, in od kterega si lahko mislite, da ne bo glasoval v škodo svoje domačije za Čehé Poljake in Kranjce.

Ne volite moža, ki je že ptuj v svoji domačiji, kateri mora prvakom Kranjskim hvalešnogo se skazati, kateri so mu do službe pomagali.

Voliti pravega moža vam je treba, če ne so visoki vladi krivo in napačno poroča, vlada pa želi blagor ljudstva, tako se lahko vam zgodi, da vlada zapeljana od krivih svetovalcev vam nevarnosti, ali škodo napravlja, akoravno vam dobrote skazati želi.

Spoštujte vlado, spoštujte vse njene slušahnike in vradnike, tega priporočati ne moremo vam nikoli dovolj, ali mislimo pa tudi, da je naša dolžnost svariati vas pred slabimi svetovalci.

V vaših rokah je zvoliti možé po vaši volji, volite toraj take, ki so vaših misli, ki čutijo za vas, ki želijo vaš blagor. Če bote pa druge volili pomagati vam ne bo mogoče, krivi bote sami svoje nesreča.

Dopisi.

Iz Vrtaškega okraja. (Ljubi svojega bližnega, kakor sam sebe.) To velopomenljivo versko resnico slišali smo stoprv iz bližnjih ust milih starišev; a spoznavat smo se jo učili tudi v šoli, da bi se nam vkoreninila in postala naš arah na vsakem potu v javnem življenju. — Zares lopa resnica, ktero je najslavniji učitelj gorečo pripravodal vsem narodom, šoleč, naj bi se vedno spojnjevala volja dobrega stvarnika; naj bi v zastoposti, miru in bratovski ljubezni podpiral človek človeka in sosed sosed. Tudi najgrosvitejši lupci in hudobneš ima v popačenem srcu svojem gotovo še skrito lakrivo ljubezni do svojega bližnega, katera pa vsled vmazanih dejanj umira in nesrečnoča pošivni, da izgubi veljavo človeškega bitja. — Jednako je s našimi sebičnimi upijati! — Zlate besede: „Ljubi svojega bližnega“ — so pri nas na doljnem Stajerju le mjlilne pone; pri nas vlada le prefalostna resnica: „Ljubi sam sebe, vse drugo krog sebe pa iz serca sovraži!“ — To je guslo naših domačih duševnih zločincev; to je prapor, pod kojim rujejo, pevjejo, zaničujejo, podpihujejo, zasramujejo, zasmehujejo in zametujejo vse, kar slovensko ne lese in slovensko ne gre. — Ti gluhomuči za vse dobro dozdeva, o se nam kot tele, ki prvokrat na prostem po dvorišču brezumno skače in betca, dokler ne buti ob pot ter se omahljivo vrne v lučo ali blato. — Mnogi razpori, koje trosijo ti pogubo grozeči junaci segajo v merodajne kroge, razruševa, o vez prijateljskega značaja med narodi, menoč, da le Slovence in njegovojster — brat na trhlenem zabodu in jugu sme svobodno uživati, katero je vendar naklonila mati narava celem človeštvu. — Dandanes ne zaupa več oče sinu, brat ne bratu in prijatelj ne prijatelju, vedoč, da sleparstvo in izdajstvo temne oblake nad nami stapa in skuša razpriti nas, kakor pleva na vse strani. Toda ne čudimo se, ker vemo, kje pošterun tiči — in tudi vemo za posadko ostrupljenih miljenec, katerih ni sram, da njih vredno glasilo na čelu nosi prelepe besede: „Ljudstvu v poduk.“ — Ubogo ljudstvo, da moraš sprejemati jednako duševno hrano, ki te omamlja. da strpeti ne moreš prijaznega očca svojega bližnega! — Če ne verjamete, pa berite sami; vsaj vam vsaka stran ponuja štiti in meč v roke, s katerim bi razbili drage napise na domačih tleh. — Da, žalostna resnica! — Prokleta tka ljubesen do bližnega, ki ljudstvu ne privoči starodavnih delčnih pravice, koje je srečno vživalo do najnovjega časa! — Nijeden izmed miznornielečih Stajercov ni še branil dolenjem prebivalcem izobraževati se v maternem jeziku — in brez upora šelimo vsakemu slovenskemu Rusu dober vspoh; toda voditelje — te nedomovinske stranke glasno opominjamo — korak samo do poštene meje — in ne dalje! — Tlačnega kmeta podučevati in mu po zmožnosti pomagati iz vsakdanjih nadlog in tešav, je

dobro delo; a ščuvati prostega trpina zoper postavne naredbe ter ga vpljetai siloma v nevaren naroden boj, je hinavski čin, ki ljubezni do bližnega ne pozna. — In kakor vi, stali bodedo tudi mi nevstrašeno; radi hočemo se boriti do zadnje krvne kapljice za naš obstanek in za obstanek prekrasne naše dežele! —

Iz štjajške okolice. Dragi „Kmetaki prijatelj!“ Še le dvakrat si se potrudil k nam priti, ter si prinasel nekatere novine, posebno pa poduk za nas, resnico gororil v vsem — ta je tudi naša želja. Slovenci smo in tudi ostanemo, — naj bi se pa pobaral kdor koder, alj tudi nebi rad nemški znal? bo odgovor vesel: ja a a a a — kdor proti tomu? je le naš sovrašnik. Nobedenkrat še so v tvojem listu nisi prederknil pavati, niti čes osebe niti proti narodom, zatgedelji si resnično hvalje vreden in s tem kašič, da si poštenjak, ne pa sovrašnik miru.“ — Le tako naprej. Ako se časnik naslovi „List ljudstvu v poduk,“ — se od njega terja, da je res v poduk v vsem dobrem, ne pa, da se ga človek še boji v roke vzeti, kjer se v njem le večidel pavanje, falenje in odeljvanje čita, med tem se najjedo besede in zgovori kakorinih č. kmet nigdar znal in slišal ni, „alj je to kmetu v poduk“?? Kmetakega prijata nekdo imenuje, da je lejak. Ta, ki je to primisil, se mu očitno zna reči, da je hinavski maček. — Lejak je umetna stvar ter nas s tem imenom nikdar ne ostraiči, zna se pa reči, da je to sirovost in neotesanost, nekogar v miru kaliti, kdor mu mir pri-pusti — Zato, dragi naš umetni lejak! — le pribeži bolj po gosto k nam, kjer imaš v tvoji lepi koči nam prijetne novine in hasnovite poduke, s veseljem te čakamo na tvoj prihod. — Vsak kmet, kateri tebe le skerbno prečita, tebe zavreči ne mora. — Zato kmetje! le naročite si kmetakega prijatelja, svedeli bodede, da je to resnično naš prijatelj, ki golo resnico govori in kmetu zapredek šeti, tedaj ne dajte se motiti, odprite svoje možgane k napredku in bodite miroljubni, ter precentite besede prvega in drugega lista kmetakega prijatelja. „Kmetje na spodnjem Stajerskem!“ in „Mojim prijateljem v namen!“ — Bodimo in ostanimo složni, podpirajmo mir, ljubesen in svobodo. —

F. M.

Geopedarake stvari.

Solnčnica (Helianthus.)

Solnčnice saditi in obdelovati pri nas nikdo ne začne, akoravno so se pokušaje z obdelovanjem vsakokrat prav dobro pokazale. Prav ni, da se ne poprimemo njenega obdelovanja, ker saditi se da med krompir pa med repo, toraj ne potrebuje svojega kraja sama zase. Da bi več kmetovalcev pokušilo pridelovati jo, hočemo tukaj ob kratkem njeno obdelovanje popisati. Med vsemi plemen

solnčnice, je navadna enoletna solnčnica (*Helianthus annuus*) nar bolj noseča. To in karkakšno hočemo malo pregladati. Prineali so jo iz Meksike in iz Peruvanskega; zdaj pa se je še razširila po celotnem svetu. Na debelo obdelujejo jo pa samo na Ruskem, in tam jo sadijo samo zase, kakor pri nas koruzo ali pa druga šita. Ostane samo eno leto in zraste v kakoršno zemljo se vsadi na visokosti od 1½ metra do pet metrov. Steblo je močno in kosmato, zraste od dveh do 8-7 centimetrov na debelost, pri vrhu razdeli se v več vejic, ktere imajo veliko kosmato perje podobno sercu. Okroglo rumeno cvetje, ktero doseže velikost od 35 do 50 centimetrov dobi vsako leto temno-siva semena, ktera imajo veliko olja. Na Ruskem sadijo so jo od začetka kakor povsod v kinu po vertih, po potih in po vodotočih, ko pa so se prepričali, kako koristna da je, jeli so jo obdelovati in saditi po polji, in dandanašnji dobi se tam iz solnčnice nar manj 150-000 metriskih centov olja, ktero donaja 3 do 4 milijone rubeljev, rubelj po naše velja en goldinar in 60 krajcarjev. Če je solnčnica dorastla, zavreči ni treba čisto ničesar od nje. Iz semena se napravlja prav dobro jedilno olje, enako makoveму, trgovci ga imenujejo provencersko olje (Provencerski). Iz 50 kil. razluženega semena dobi se navadno 20 do 25 kil. olja. Seme raliijo tudi za pičo kuretini in pticam pevkam; če se pa na ognj smodi in s dišavami zmeša, pijejo ga namesto čokolade. Ostanjke iz preše šivina rada je, in so ravno tako dobri za pičo, kakor laneni. Pa ne je le samo rada šivina zrele solnčnice, ampak dobra je tudi za šivinsko zdravilo, če se prekuha, dobi se oljnata in čilemasta voda, podaja se s cvetico vred šivini, ktera jo prav rada je. Zelena perje je redilna in dobra piča šivini. To perje na Ruskem priplavlja; enako tobakovemu perju, in ga mešajo med tobak. Cvetne plošče in stebila dobra so za kurjavo, delajo iz njih tudi salmijak in potaše. Kakor vse rastline s velikim perjem je tudi solnčnica za zdravje dobra, čisti namreč zrak od smrdljivih sporov, ki škodujejo zdravju, in večkrat nalezlive bolezni donajajo; toraj svetovati je saditi jo v močvirne kraje, iz kterih se nesdravi sopari kadijo, in celo okolico ostrupijo, ter hude bolezni donajajo. Solnčnica raste nar rajše na močni ilovnati zemlji, donaja pa tudi dovolj pridekla v slabeh zemlji, naj bo peščena ali močvirnata, rastlina ni zbirajoča, zadovoljna je s vsako zemljo in s vsakem osrčjem. Če se sama zase sadi, je nar boljji saditi jo v novino, če je pa njiva dobra saditi se sme še drugič na isto mesto; gnojiti ji je nar boljše s navadnim dobrim gnojem in s gnojico. Njivo ali novino treba je sorati globoko še v eseni, in letati pustiti čez zimo, spomladi prerahlja se s brano, ter naredijo se 53 centimetrov, to je pol metra narasen 15 centimetrov globoke ljuknje, in vsako tako ljuknjo se deneta po dva serna, ter se zaseje s seme s roko. Škerbeti je treba, da se dobi dobro seme, in če

se ni pridelalo doma, kupiti ga je treba od takih prodajalcev, ki so znani, da prodajajo samo dobra semena. Ko je seme posejano, treba ga je varovati skerbno plevla. Pleva in čisti se s motiko ali pa s osipačem, tom lojce, ker je dovolj narasen nasajeno. Ko zelje doraste treba je ohraniti močnega zelja, slaba pa naj se postrušajo; če jih pa kje manjka, prsedati se smejo, in isruvati tam kjer jih je preveč. Ko solnčnica doraste porozati ji je treba s ojatrim nožem verbove, in pustiti ji le tri k večim štiri, da je cvetje večje in boljše. Porozani verhoivi so kravam in ovcam dobra piča. Ko solnčnica začne seme delati, varovati jo je treba ptičev posebno šinkovcev in senic. Če strigalce nad njo pridejo, treba jih je otresati in pomoriti. Ko je seme čerovurajo in spodnja ploča rumena, treba je porozati ploče in obesiti na suh kraj s nitjo, da ne ptiči ne mihi ne morejo do njih. Na enem hektaru pridelata se po navadi 5 do 10 metorskih centov semena. Če se pa solnčnica sadi med krompir ali repo, treba jo je saditi en ali pol drug meter narasen. Krompirju ali repi ne škoduje nič, temveč jima je njena senca še dobra. Plevlata jo je treba tudi tukaj čistiti, ter ji k večim tri ali štiri verhe pustiti, ko doraste.

(Švedska reš) pride iz kraja med Göteborgom in Kristiania. To reš je posebno tistim krajem priporočati, kjer je navadno huda zima, kjer domača reš rada poseba. Ta pa je navadna hudega mraza, ker raste visoko na severu, kjer se reš še neha.

(Kit za konjska kopita) Če konjem kopita pokajo, priporoča šivinskozdravniška šola v Parizu-rastopiti 2 dela gutaperke in en del amoniakove smole; kopito se skerbno očisti in tam kjer je počeno zamazati s takim kitom, kit se maše s vročim nožem, ter je tako tord, če se ohladi, da smejo se zabijati žebli vanj, ravno ko v kopito.

(Spodnjo-štajerske vinorejce opomnimo,) da bo gospod Jäkle v Celji fabriko napravil, v kteri bo obdeloval vinsko drožje in ostanke ki iz preše pridejo. Vin-rejcem bo to pač prav, ker prodali bodo gospodu Jäkle-ju lahko vse, na kar so dosdaj pri terganju grozdja malo porajali.

(Znamenja prihodnjega mraza.)

1. Če ptice potovalke zgodaj odidejo.
2. Če male ptice, posebno pastarice v celih tropah pridejo blizo hiš.
3. Če solnce v jeseni mogleno izhaja, in večje kakor po navadi.
4. Če se mesec potem ko se spremeni, prav sveti in ima velike rogé.
5. Če je pozno v jeseni nebo polno svezd.
6. Če so mali oblaki visoko na severu.
7. Če sneg droben pada, akoravno so oblaki veliki ko skalorje.
8. Če pridejo brinovke in lineš.
9. Če je porzna kost pri počeni goski rujava, pomeni mraz, če je pa bela, pomeni veliko snega.

(Sredstvo, da svinje mladih ne požre.) Nerodnost svoje mladice požreti se najde pri mnogih svinjah, in tako se dobiček, ki ga na-

važno donajajo, veliko skrajša. Krivo je temu nar večkrat, da mladiči s ojetrimi zobmi svinjo na vimeni ranijo. Od kraja je svinja nemirna, mladiči se pa silijo do nje, in bolečina, ki na ta način terpi naprej, razkači svinjo. Začne svuati in griziti mlade, kateri jo terpinčijo, jih pomori in na zadnje za prav dobro pičo požre. Zavarovati to neznago, ki napravi dovolj škode, treba je pogledati vsecega mladiča berš po porodu, ter mu poškipati zobe, če jih ima, naj boljše s ojetrimi kleščami. Če bote napravili tako, ne bote nikolj doživeli, da bi vam svinja mladiče požerla. Če pa svinja mladih sesati ne pusti, gledati je treba, priti do nje, derglati jo s mehko grabovo slamo po vročem vimenu, kar ji prav dobro dé, vleče se večidelj po strani na tla, ter rada pusti sesati mladičem. —

Gospod doktor Franc Radaj iz Maribera

poslal je vredništru kmetskega prijatelja sledeče pismo:

V Mariboru 24./, 1882.

Prečastiti gospod urednik!

Oziroma na § 19 tiskovne postave od 17. decembra 1862 Vas prosim v Vašem kmetskem prijatelju ta le popravek prihodnjik prinesiti: „Kmetiki prijatelj je v svoji prvi številki prinesel, de mi je na moj ugovor v dešelnem zboru — da nemako šolsko društvo slovensčini škoduje — neki kmet v Tagespošti tiskano odprto pismo pisal.“

To ni res, meni ni tisto pismo nobeden kmet pisal.

Dr. F. Radaj.

Hvalečni smo gospod doktorju Radaju za njegovo pismico, ker opomnil nas je na hudo tiskarno napako v prvi številki kmetskega prijatelja. Premenili smo ime doktor Radaj namesto doktor Rataj, da bi se ne razumel članek napčno, ga drugič prinesemo; kakor sledi:

Nasproti v Slovenščini gospod Doktor Franc Radey dešelni poslanec je v štajarskem dešelnem zboru ugovoril (interpelliral), da nemako šolsko društvo Slovenščini škoduje. Na to je dobil gospod Radey od nekega gospoda sledeče v „Tagespošti“ tiskano odprto pismo:

Častiti gospod doktor!

Vi ste v dešelnem zboru s Vašim ugovorom (Interpellatio) proti nemakem šolskem društvu, napadek strili, da to društvo ima namen, vse poger-manizirati; ja, tako razločno ste dokazati se mudili, da to društvo Vam in vašim rodnjakom čudno škodljivo je.

Čudno! slo čudno je, da Vi tako govorite. Če reč bi v gotovem takista bila, tako bi Vi mogli kar najberš prvi biti, kateri je svojim otrokom s nemščino škodljiv.

Vi ste oče osem zdravih sinkov. Jaz se postavim na Vaše mesto in Vam moram ugovoriti: Zakaj motite Vi Vaših otrok (sinov) način? zakaj njim kratek vrednosti in njih izdajate neumnosti?

Zakaj niste in nečete Vaših sinkov v prvi mladosti, namreč do časa ki v gimnazijo stopijo, pred vpehom nemškimi varovati? Kaj boste Vi rekli na to?

Jaz vem Vaš odgovor, rekli bote:

Država je temu kriva, ona nam Slovencem ne da pripomočkov in ni še dosihmal za korist nič, nar menje pa zarad šolskih naprav storila.

To, gospod, bi bil prazen izgovor. Kajti v Mariboru imate priložnost, da Vaši sinovi na gimnaziji, na realki in clo še v ljudski šoli poduk v slovenskem jeziku dosežejo, tedaj ni nikjer prikrajšanja, da bi se v maternem jeziku Vaši sinovi popolnoma omikati ne mogli.

Dobro znano mi je, da Vi dobro veste, gospod doktor, da to ni država kriva, in Vi tudi dobro znate, da Vaši sinovi še od doma maternega jezika niso zmožni, da ne Vi, kakor vojvoda Slovanov, ampak država še le prve korenine slovenskega občutenja in prvi poduk slovensčine Vašim otrokom privoščil. — Ali je to resnica ali ne? —

Ne zamerite, gospod, da jaz Vaše domovinske familske reči tako razkladam — ampak je še tako na svetu, če se v politiki začenjamo napadati, tak se ni čuditi, da se tudi v preteklim in pričujočem življenju nekaj pove, kar nasprotnika pod nosom briga in se njemu ne dopade.

Veseli me, da znam dopovedati, da ste Vi, kakor prebrisan in skerbnai oče, ravno narobe temu, kar ste v dešelnem zboru govorili, Vašim otrokom dali, da ste njih v nemščini dobro in redno zredili in podučevali, kajti dobro veste, kaj je Vašim otrokom v korist.

Verjemite pa meni, gospod! kar doktorskemu sinku v korist služi, to tudi kmečkemu otroku škodovalo ne bo!

Razne stvari!

(Naš dešelobranski bataljon) št. 20 v potek zvečer odšel je v tabor v Bruku na Lajti, da se bo vojskih vaj (manevrov) vdeležil. Tudi cesar pride tje, toraj bo marsikdo naših verlih štajarcov videl svojega cesarja, kar se mu sicer gotovo ne bilo pripetilo celo življenje.

(V Raguzi) je v nedeljo 13. t. m. med Božjo službo v glavni cerkvi taklala neka deklica duhovna jezuitskega reda, ki je mešo bral; petkrat ga je s nožem zaböda. Ljudje derli so razka emi iz cerkve, ko so moriko popadli. Celo mesto je bilo v trenutku na n-gah, ker nimajo radi jezuitov, in kmalo bili bi pobili jezuite v njihovem kolegiji. Zaklani duhoven je menda deklico zapeljal, ktera je poštenega in dobrega stanu. Mestna vlada poskusila menda bo segnati jezuite in Ragusa.

(Hlapec je gospodu enak.) Nek angleški lord imel je prav lepo posestvo na kmetih. To posestvo bi mu bilo donášalo na leto nar manj 8000 goldinarjev, če bi se bilo le količkaj pametno gospodarilo. Sklenil je posestvo gospodariti in obdelovati sam, pa čez nekoliko let je bil tako zadolžen, da mu je bilo treba prodati polovico njiv in travnikov. Drugo polovico dal je v najem pametnemu kmetovalcu na dvanajst let. Ko so ta leta pretekla, prašal je najemnik gospodarja, če bi mu ne prodal posestva. Kako je to mogoče, pravi zažuden posestnik, ali se ne šalite? Kaj ste vendar počeli, da ste si toliko privarčevali? Jaz sem imel ravno še enkrat toliko kot vi, in ni mi bilo treba plačevati najemščine, pa sem dolge delal. Vi pa ste mi vsako leto plačali 4000 goldinarjev, in čez malo let hočete posestvo kupiti. To je kaj prav navadnega, mu oni odgovori, ves razloček je med besedama „pojte“ in pa „gremo.“ Vi ste mirno sedeli doma, rekli ste vašim delavcem: „Pojte na delo,“ jaz pa sem bil vsako jutro prvi na nogah, in rekel sem svojim ljudem: „Gremo zdaj na delo.“ Vi ste ležali do visocega dne v pirnici, jaz pa sem pri prvem mraku bil na nogah, da sem mogel biti prvi na delu. Zlahtnik je spredel, kako potrebno je pregledati samemu vas, in čuvati nad delalci in hlapci. Kteri so si povsed enaki, ter čutiti morajo usdo. Če šépa gospod šépa tudi hlapec.

(Neki mesar je na svojo mesarijo dal narediti tablo.) kjer je bil našlikan (namalan) sam, ko ravno vola pobija. Praša prijatelja, kako mu tabla dopade. Prav dobro si zadet, mu odgovori prijatelj, pa povej mi, kdo je ta človek, ki te misli pobiti.

(Dobrega preveč.) Preteklo dni je porodila delavka Markovic v Hernalsu pri Dunaju štiri dekleta. Kerstili so jih: Ana, Marija, Valeria, in Štefanija.

(Osem otrok je zgorelo.) v Ogorski vasi Ipolyfalu. Goreti je jelo med tem, ko so želi ljudi na polji. Hud vihar razširil je ogenj tako hitro, da je pogorela skoraj cela vas. Zgorelo je osem otrok.

(Medvedje razstergali in počerli) so te dni deklico, ki je na Abdoboliških planinah na Erdelakem (Siebenburgen) krave pasla. Samo malo kosti so našli od uboga dekleta. Odkar so oddali kmetje zavoljo davka za lov in orožje svoje puške s katerimi so se varovali roparske zveri, množijo se tam medvedje dan na dan bolj.

(Častiti gospod Anton Žuža dehanant na Laškem.) revnini pravi o se in velik dobrotnik, praznoval bo na roženkransko nedeljo demantni jubileum, to je, praznoval bo, da je že 60 let mešnik.

(Ko je nek župnik (fajmošter) jubileum praznoval.) dobil je novega organista. Pri prvi veliki meši potem pel je fajmošter psalm: Gospod je vsega močen, velika je njegova moč,

na naj višjih gorah pusti travo rasti; Aleluja. Organist pa je zaorglal in zapel: Saj pa je tudi vse potem; Amen, ker ravno ni vedel nič boljšega kaj bi odgovoril.

(Naše šole.) Slovenski kmet prav dobro razloči pšenico od plev in lulike, e mu le kaki učenjak to razloži. Med učitelji imamo hvala Bogu na Štajerakem še dovolj izvrstnih poštenih mošakov, kterim mar je za blagor mladine, in se ne pe'ajo z meglenimi gradovi velkoslovenskega kraljestva. Tak izvrsten mož je gospod nadučitelj na Zidanem mostu. Pri seji krajnega šolskega sveta 13. augusta predlagal je gospod župnik (fajmošter) ki je zraven tudi katehet, naj bi se poslala peticija krajnega šolskega sveta deržavnemu in gosposkemu zboru za vpeljanje slovenskega jezika v vradni in v šolo. Če se samo na sebi šolski svet nima pravice, kaj takega počenjati, je pa ta predlog za šolo na Zidanem mostu čisto brezpameten. Na Zidanem mostu obiskujejo šolo voščidel otroci delavcev po fabrikah, na železnici ali pa gostinčarski otroci. Tem vsem je leše'e na tem, da bi se otroci kaj boljšega učili v šoli, ne samo slovenskega jezika, kterega zna'o še od doma. V škodo jim je že tako podučitelj v prvem razredu, kteremu le kraljevina velkoslovenska v glavi tiči, toraj uči skoraj samo slovensko. Pa prerajal se je po slovenski kraljevini hrepeneč gospod župnik. Gospod nadučitelj razločil je prav dobro potrebo šolsko, in to je naglo prepričalo tudi kmetake ude šolskega sveta, in overgih so nasvet fajmoštrov. Dobro in prav bi bilo mnogim duhovnom rajše početi se s dušnim blagorjem svojih ovčic ne pa s politiko.

(Dogodba iz starih časov.) Nek kmet je prav dobro vedil, da se pri gospodu ockerbniku (fervalterju) z zajcem ali pa z debelo Martinovo gosko lahko čudeže dela, in se vse doseže. Pri tem ockerbniku se je vresničil pregovor: „Kdor dobro maše, dobro vozi.“ Pa kje dobiti takega dolgočusestega zajca, misli si Miha, ki je imel opraviti pri ockerbniku, ter ga nekaj posebnoga prositi. Miha poln muh in zvijač, vé si kmalo svetovati. V gostilnici so imeli veliko pojedino, gre toraj tje, in si sprosi gosji vrat in sprejde zajče noge. S temi se napoti do ockerbnika, zavéše si pa gosji vrat in zajče noge od spredaj na plašč, tako da so gosja glava in noge zajče gledale iz plašča. Ko v kancelijo stopi sareži nad njim mož postave, kakor po navadi. In ko Miha svoje prošnjno pové, mu jo naravno odreže. Zdej pa je čas za šaloigro, misli si Miha. Gospod ockerbnik naredite mi vendar reverz prosim, saj ne bo zastoj, pravi Miha, in obrne svoj plašč tako, da so se malo pokazale zajče noge in gosji kljun. Šaperment kako stagne vrat gospod fervalter in smešlja se za dar, zavoljo kterega je kmet oblokel svoj plašč. V petih minutah narejen je bil reverz, in ko ga Miha da, reče mu: le v kuhinjo nosite tište reči. Pogoreli ste gospod ockerbnik, Miha je

gledal, da je imel duri za potami, in se je veselil po kraljevo, da je gospoda oskarbnika tako zvito nabiral. —

(Nek šaljiv kmet ležal je na smertni postelji.) Pri njem sta bila dva advokata. Prosi jih naj se vedaeta vsak na eno stran postelje, eden na levo eden na desno. Zakaj bi radi to? ga prašata. Da bom umeril kakor naš zveličar, jima odgovori.

(Nek velik mož vzel je prav majhno šeno;) ker so mu nagajali prijatelji zatogadelj, odgovori jim. Mislim, da so šene potrebna hudoba, in vsak pameten človek si izbere iz več hudob naj manjšo.

Berite in sedite.

Izdajatelj tu tega lista pervaški listi očitajo vedno, da rojen Slovenec ne misli tako kakor pervaki, temveč pridružil se je nemški stranki, da je odpadnik nemškutar.

Izdajatelj tu tega lista ne pride na misel, prepirati se s listi pervakov, vam pa bo vendar povedal, kakošen rojen slovenec da je.

Doktor Eduard Glantschnigg sin političnega uradnika, poslednje okrajnega glavarja v Ljubljani rojen je bil v Celovcu na Korokem, in ni čul do svojega osmega leta ne ene slovenske besedice. Slovenskega jezika naučil se je šele na Ljubljanski gimnaziji. Doktor Ed. Glantschnigg-u še nikdar ni bilo šal, da se je naučil slovenskega jezika, ali zatajil pa nikoli ne bo svojega nemškega rodu. Odpadnika bi ga smeli imenovati, če bi zapustil svojo nemško stranko, in se pridružil pervakom. Da je ime Glantschnigg slovensko je morebiti res, ali mora zato tisti, ki se tako piše, biti tudi Slovenec? Ali je bil ranji doktor Bleiweis iz Ljubljane zato nemec, ki se je pisal Bleiweis, ali je njegov sin, pervak doktor Bleiweis nemec? Ali je češki Zeithammer nemec? Mislimo, da ne. — Prašamo pa, kdo je boljši prijatelj Slovencev, tisti nemec, ki se je naučil slovensko, med slovinci živi, njihove potrebe spoznava, jim dobro želi, če tudi ne zataji svojega nemškega jezika; ali pa pervak, ki se je v nemških šolah tiste vednosti pridobil, da je postal zdravnik, advokat, sodnik ali kaj takega, da je spoštovan mož, ki pošilja svoje otroke ravno tako v nemške šole, od kmetov pa tirja, da se morajo samo slovenskega učiti, in otroke pošiljati samo v take šole, kjer se ne učé čisto nič nemškega? Tega rassoditi ni težko. Samo tisti je prav in resničen ljudski prijatelj, ki če kmeta podati ravno tak živeč, kterega je vžival sam; ne pa tisti, ki zase želi peči posebno klobaso, kmetu pa suboga kruha ponuja.

Letarijne številke:

V Gradci: 85, 33, 86, 34, 67.
Na Dunaji: 54, 80, 8, 22, 20.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Raž		Jelmen		Oves		Turska		Proso		Ajda
	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.		
Celju . . .	975	732	570	370	645	560	650						
Maribor . . .	810	490	460	360	650	550	540						
Ptuj	730	510	460	31	690	51	670						
Gradec	828	531	457	381	675	582	623						
Celovec	101	61	530	370	690	51	529						
Ljubljana	940	622	71	379	71	423	618						
Ormož	720	540	480	450	71	51	51						
Dunaj } to m.	1185	830	830	820	835	885	80						
Peč } to m.	1070	785	630	81	770	682	680						

G. SCHMIDL in družbenik

priporočata svojo

zalogo suknja,
kurentnega, mo-
dernega blaga in
šivalnih strojev
v Celju.

Šivalni stroji se
dobivajo na me-
sečne obroke.

Zunanje naročbe se
natančno in urno
prekurbijo in če se
zahteva, s muštri
od vsega blaga dajo
ali dopolnjejo.

Listnica.

Vljudno prosimo P. T. gospode korespondente, da bi njihove dopise, vsakokrat tisti četrtek pred ishajajočo številko „Kmetakega prijatelja“ vpošljali, ker vsi pozneje vpošljani dopisi pridejo v prihodnjo številko.

Neka družina dobrega stanu
iz Gradeca išče

študentov

iz dobrih hiš na košto. Pomaga se jim v vseh predmetih in tudi v poduku francoskega jezika. 11—1

Vinske trojime

kaj iz preše, in **vinsko drošje** plačuje nar boljše, in še zdaj sklepa kupčijo za prihodno jesen

Jury Jáké,
rafinerija vinskega karmnja
v Celji, na teberski cesti.

Važno za gospodinje!

Ne mislite, da boljše

KAVO

in boljši kup dobite, če jo okaravnost od velikih zalog to je iz Hamburga ali Tersta kupite, kot pri nas.

Mi dva prodajava **kavov** kil po goldinarji in višje; Kilo za goldinar in 20 kr. prodajava prav dobro in lepo dišeče. Tudi

čaj (Thee)

prodajava po stari ceni od 5 goldinarjev in višje, akoravno je davk večji. 5 kilo in več skupaj po pošti pošiljava še cenejši.

Walland in Pellé,
v Celju,

na velkem trgu in v poštni ulici.

Alojz Puschenjak

„pri tkavca“

v Celji

priporoča svojo dobro izbrano

**zalogo blaga za jesen in za zimo,
blago za suknje in hlače.**

Tifel (Tüffel), toskin, perivijen, vatmol in volnato robo za obleke, žamet, kašmir, krep, terno, tibetin in lister.

**Velika zaloga
glavnih zimskih pertov.**

Moške srajce, zavratnike, manšete nogavice nar bolj po ceni

3—5

Gnojni gips

(višnjev).

ki ima 97% kristaliziranega žvepjenokislega apna, ki je za polja, kterim apna manjka prav dober, in za detelo, za travnike, za hleve nastilati in posipati gnoj, tudi ga je dobro mešati med gnojnico, ta gips prav po ceni prodaja

Betriebsleitung des Vorderbrühler Gyps-Bergbaues
Post: Nödling, Südbahn.

Naj boljše zdravilo za govedino živino, kadar jo nopenja,

prodaja in pošilja okrajni živinski zdravnik **J. Schlaechter** iz **Kufsteina** na Tirolskem. Samo ena steklenica, ki ne velja več ko 60 kr., zadostuje za večkrat; in se zdravilo da ohraniti več let.